

šavah; imel je veliko svetlo iglo na persih verh srajce; je obračal debele perstane na perstih, se je igral s pečatami na dolzih, po videzu zlatih ketnicah pri uri; ošaben je bil, da je smerdel. Pa ni dolgo terpelo, so ga ljudje bahača, postopača imenovali, kterimu je bilo za vse drugo bolj mar, ko za svoje rokodelstvo. Če mu je kdo kaj delati dal, ni bilo dočakati izdelka, in drag je bil, da v drugič ni nobeniga v pest dobil. Kmalo je bil brez dela in jo je potegnil. Drugi šivarji, ki so se ga od konca strašno bali, niso po njem prišli ob delo.

Tako, ljubi moj Černe, sklence župan, še ni vsačiga noviga rokodelca že naprej bati. Če je pa umetniši kakor drugi, če lepši, boljši in cenejši dela, kakor drugi, je prav, da kaj zasluži, ker je to tudi za soseseško bolj. Treba je res, da se za umetne, pridne in poštene domače rokodelce skerbí, da zamorejo pošteno s svojo družino izhajati, — ali nemarne starokopitneže podpirati bi bila pregreha nad celo soseseško!

Černe ni mogel zoper to nič nasproti reči — in umolkne.

Z—c.

Potovanje po Laškim.

Spisal M. Verne.

6. pismo.

Dragi prijatelj!

V Jakinu.

Drugi dan, 13. rožnika, sim jo iz Pezara odrinil in se od konca po prijetnih in dobro obdelanih gričih, potem pa spet po ravnim pri morji peljal. Pervo mestice od Pezara naprej pri morji je „Fano“, ki steje 6 do 7000 duš. Tù sim pa le memo šel v Sinigaljo, od kodar je sedanji papež Pij IX. domá. Sinigalja je lepo mestice z ravnimi, širokimi ulicami pri morji, v katero se tù reka Misa izliva. Mesto ne šteje čez 8000 duš, ki imajo vsako leto od 20. maliga do 10. velikiga serpana že v starodavnih časih sloveč somenj, kamor so nekđaj tudi kupci iz Krajnskiga zahajali. Še naši Pivčani ga poznajo, ker pravijo na primér: „Kam grés?“ V Sinigaljo po česin!“

V Sinigalji se nisim več mudil ko štiri ure. Ob dvéh popoldne sim se vzdignil in naprej v Jakin hitel.

Jakin (Ancona) leži na berdu srednje visociga hriba, in je, kar kupčijo zadene, pervo mesto vsih papeževih dežel. V primeri ljudi, ki jih je mende do 30.000, je mesto le majhno, desiravno so hiše silno visoke in večidel po petero podstropij imajo. Luka ali barkostaja (porto), katero dva jeza oklepata, je silno lepa in tudi za nar večí barke dovolj globoka. Na enim teh jezov stoji še Trajanov častljiv obok iz beliga marmeljna, ki še ni veliko poškodovan. Velika in zavolj velike starosti časti vredna cerkev svetiga Kiriaka stoji nar višej verh hriba prav na robu nad morjem. — V Jakinu sim ogledal tudi slovečo zdravilnico za nore, in prav lepo, tode majhno poslopje, kjer se kupci shajajo. — Jakin mi je močno dopadel; tù je vse pridno, vse dela in se giblje od zore do mraka, kakor pri nas v Terstu in mende v vsakim kupčijskim mestu. Jakin bi bil lahko po svoji legi pervo kupčijsko mesto celiga jadranskiga morja!

V Mačérati.

Desiravno mi je bilo prav kratkočasno v Jakinu, se vender nisim dolgo mudil, temuč 14. dan rožnika sim jo ob enajstih pred poldnem naprej potegnil. — Cesta ne gré več po ravnim, temuč gor pa dolj čez griče in hribe nekake belkaste zemlje; kamnja tù ni viditi, in vsi hribje so lepo obdelani in obrašeni. V dvéh urah sim se pripeljal po dolgim, napetim klancu do Ozima (Auximum nekđanjih Picenov) verh hriba. Ozim, kjer se pa nisim vstavil, je majhno obzidano mestice, ki šteje kakih 5000 duš.

Od tod se gré dolgo nazdol proti Loretu, kamor je še dvé uri. Proti štirim popoldne sim prišel v Loret, ki verh nekiga hriba leži. Tù je kakor na vsih božjih potih sila veliko prav sitnih beračev, ki človeka malo de ne oglušé. Od vsih strani, zlasti pa po klancu proti mestu, beračijo in vpijejo: „Eccellenza mia! un bajocco — che la Madonna santissima l' accompagni — un bajocco — mezzo bajocco!“

Loret je majhno mestice, skoraj ena sama ulica, pa vender šteje čez 6000 duš, od kterih se smé po vsi pravici reči, de jih Mati božja živi. Sicer bi ljudje ne mogli nikakor živeti, ker na svojih gričih močno belkaste zemlje le malo malo pridelujejo. Pametno so tedaj storili, de so svetišče prav krasno okinčali. To svetišče je Marijna „hišica iz Nazareta“, ki so jo po pravlici nekiga Aleksandra Jurjeviča (Alessandro di Giorgio), ki je bil takrat fajmošter na Tersatu, angelji v letu 1291 10. dan veliciga travna iz Nazareta na Tersat pri Reki prenesli. Na Tersatu pa — pravi pripovedka dalje — ni Marii dolgo dopadlo, ampak čez tri leta se je 10. dan grudna v letu 1294 v Loret preselila. Ali je na ti pripovedki kaj resničniga ali nič, je pripušeno vsacimu samimu soditi, jez Ti povém le, kar se pripoveduje, in Ti namesto vsiga družiga hočem le omenjeno hišico popisati, kakor sim jo sam vidil.

Hišica z enim samim oknom je 30 čevljev dolga, 15 široka in 18 visoka. Noter bi bilo tãma kakor v jami, ko bi toliko lučie ne gorelo. Podoba Matere božje pa ni iz Nazareta, ker je vsa černa ko zamorka; silno lepa pa je in z zlatam in dragimi biseri tako okinčana, de se vsa blešči. Tudi Marijna hišica je na vsih štirih unanjih straneh kar lepo okinčana. Na sprednji strani proti zahodu, kjer se tisto okno kaže, skozi katero je bil Gabriel k Marii prišel, ste na voglih iz marmeljna čudovito lepo iztesani podobi prerokov Jeremija in Ezehiela. Uniga je stesal slavni umetnik Sansovino, tega pa Jeronim Lombardo. Verh prerokov ste vpodobljeni šembilji Libiška in Perzijska. Sred te strani (če pod oknom ali nad oknom, se ne vém prav spomniti) je iz marmeljna v malim kipu (basso rilievo) čuda lepo iztesano „angeljsko oznanjenje“, tudi Sansovinovo delo. Na južni strani hišice, kjer so vrata va-njo, ste podobi preroka Caharija in kralja Davida iz lepiga beliga marmeljna; obé je izobrazil Jeronim Lombardo. Verh teh podob ste spet dvé šembilji Eritrejska in Kumejska; med podobama je na enim kraji „Jezusovo rojstvo s pastirji in angelji“, ki so malani kakor de bi bili živi; — na drugim kraji vrat pa so sveti trije kralji. Oboje je slavni Sansovino iz lepiga beliga marmeljna krasno izdelal. Na ti strani je tudi Lombardov prerok. Malakija in Delfiška šembilja. Na zorni strani ali proti izhodu je silno lepa Mojzesova podoba in več družiga; — in na severni strani so podobe prerokov Izaija, Daniela in Amosa, in nad njimi šembilje Helespontiška, Frigiška in Tiburska — vse iz beliga marmeljna in kaj lepe.

Cerkev, v kateri popisana hišica stoji, je silno velika in lepa, in s krasnimi pisanimi in mozajkastimi podobami kar lepo okinčana. Velke vrata so iz brona vlite s čuda lepimi kipi (bassirilievi), ki zgodbe svetiga pisma kažejo.

Cerkveni zaklad so bili Francozi večidel izpraznili, pa se je spet veliko lepiga in krasniga nabralo. Poleg mnogoverstne zlatnine in srebernine in drazih biserov sim vidil tù ženitvansko oblačilo Saksonskiga kralja Antona.

Pred cerkvijo je prav lep in velik terg z zalo štirno in s krasno broneno podobo možaka, ki je malo taciha na Petrovim stolu sedelo, namreč papeža Siksta V.

V Loretu je tudi lekarnica ali apoteka, ki jo je treba ogledati zavolj 380 majolkastih posod, ki so po Rafaelovih in Mihel-Angelovih ali Buonarovih risih lepo pisane.

Ko sim bil vse to, se vé de le na debelo, ogledal, sim še tisti večer ob šestih naprej hitel. Pet talianskih milj ali eno uro od Loreta je na visokim verhu mestice Rekanati, ki šteje do blizo 4000 duš; in še 13 milj dalje, tudi na hribu, je Mačerata, mesto, ki šteje čez 16.000 duš.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz *Sesane* se piše v Teržaški časnik, da je bil 22. t. m. prvi veliki zbor društva za pogojzdenje Krasa; izmed 230 družbinikov se jih je snidilo 120; zberališe je bilo na vertu gosp. Mahorčič-a. Predsednik zbora je bil gosp. dr. Laurič, ki je zbor začel z nemškim in slovenskim ogovorom, v katerim se je nar poprej sklenilo prositi deželnega poglavarja v Terstu, grofa Wimpfen-a: naj bi pod svoje krilo vzel društvo, — potem ste bile soseski Materia in Gročana v zvezo društva vzete, in namest 2 opravilnic jih je bilo 7 osnovanih. Za tem so bili vodji društva izvoljeni: gospodje Dom. Velusić, G. žl. Persa in A. Černe; gosp. kaplan Grošel denarničar, gospoda Delena in Pupis pa tajnika. Med namestovavci Teržaškiga mesta je bil mestni poglavar gosp. dr. Tomasini pričujoč.

Iz *Krasa* 22. julia. Žita smo letas obilo in prav lepiga pridelali, namreč pšenice, režji in ječmena. Po veliki suši in gorkoti je dež 19. t. m. polje in vso zemljo prav lepo napojil, in frúgo k novimu življenju obudil. Sadja, razun češinj, pri nas ni, ker ga je v začetku huda spomlad pokvarila. Terta nam je v začetku bogato tergatvo obetovala, tode se ne bo tako obnesla, kakor smo si mislili. Okolj nas imajo kmetje že le malo vina, nekteri že več mescov ne kaplice več. En bokal boljiga vina veljá pri nas sedaj 20 kr., slabjiga 16 kr, Kje so letine, ko smo ga Krašovci po 4 kr. do 6 kr. serkali? Fižola pri nas ne bo, ker ga je sploh suša in huda vročina pobrala (gorkomer je kazal pri nas 18. t. m. 24 stopnic gorkote v senci). Turšica se dobro obnaša; le to je škoda, da nekteri kmetovavci na majhnim mestu hočejo vse imeti in turšico pregosto pušajo, in še nar manjši prostorček s fižolam, krompirjem, bučami itd. napolnijo; tako mora turšica kilova ostati, če bi bilo še tako dobro leto za njo. Ravno ko to pišem pride neki kmetovavec k meni in naznani, da tudi pri nas se najde, da je jelo grozdje gnjiti; tega se prepričati grem gledat, in v resnici najdem, da so nekteri grozdi z belkastim plesnjivcem, kakor z moko poštopani. Vendar upamo, da kaj majhniga ne bo od škode. — 18. t. m. je bilo v Goreanskim slovesno cerkveno praznovanje sv. Mohora Fortunata, ktero povikšat so prišli gosp. tehant in vsi dušni pastirji; prišli so pa tudi nekteri prismojenci z vso pravico za ples, kar se vendar na tak prazničen dan ne spodobi, in še verh vsiga očitno pričuje, da morazares prismuknjen biti, kterimu se o taki silni vročini (24 stopnic je bilo v senci) še plesati ljubi! Fr. Bunc.

Iz *Ljubljane*. Dr. Schmiedl iz Dunaja bo prihodnji mesec z mnogimi učenimi možmi spet prišel na Notrajsko podzemeljske jame na Krasu preiskovat.

Novičar iz mnogih krajev.

Dunajski mestni zbor se že pripravlja prihod cesarja iz Ogerskiga na Dunaj z veliko slovesnostjo praznovati, ktere stroški bojo nek 50 000 fl. znesli. — Ker se sosesbno okoli Karlovca vedno več Bosnjakov zbira, ki so

pobegnili iz svoje domačije zavolj Turške silovitosti, je svitli cesar ukazal, naj se mu berž nasvéti predložé, kaj je ž njimi početi. — Zveza Austrianske, Rimske, Modeneške, Parmazanske in Toškanske železnice je med imenovanimi vladami unidan sklenjena bila. — Tudi na Laškem skušajo novo električno ljuč, ktera kakor blisk svitla, pa je za oči prehuda. — „Bohemia“ piše, da je več ljudi v Warnsdorf-u na Českim zapazilo o jasnim vremenu izpod neba nekake smolnate kapljice padati, ktere diše po gnjilim krompirji. Okrajno poglavarstvo je izročilo to reč kmetijski družbi v Lajpi v pretres, in je naročilo, naj sploh kmetovavci pazijo na ta prikazek. — „Pražske noviny“ pravijo, da je v Pragi neki bogatin, vidoč, kako srebro pada, enega dné za 80.000 gold. dvajsetič izdal. To je imelo nasledek, da je bilo takrat polno teh belih vranov viditi. — Policija v Hamburg-u je oestro prepovedala, da psi ne smejo tórb imeti, ker torbe ne varjejo ljudi, da bi jih stekli psi ne popadli, in tak oklep pasjiga gobca bolj stekljino vzrokuje kakor odvráčuje. — Napoleon je te dni potoval v Strasburg, in ker so ga po več krajih s klicam „živio cesar!“ sprejemali, se govori, da ima zdej spet eno stopnjo bližji do zaželjeniga cesarstva. — V Varšavi se je kolera začela, pa ne prehudo; v Kališu pa razsaja silno; med 320 jih je pomerlo 240.

V zadevah knjig, po društru sv. Mohora izdanih.

„Bčela“ razglasi sledeče: Prvi od društva izdani knjigi Blagomir puščavnik in Povestnica goriške nadškofije ste že razposlane vsim odborom po Slovenskem, namreč v Gorico v 140, v Terst v 20, v Ljubljano v 90, v Celje v 90 in v Maribor v 80 iztisih, za ude po teh krajih. Le udi iz Lavantinske škofije, ki na Koroškem prebivajo, bodo buke iz Celovca, ne pa iz Celja dobivali.

Naj se tedaj udi oglasijo za imenovani knjigi pri dotičnemu odboru, Krajci pri gosp. Luk. Jeran-u, kaplanu pri sv. Petru v Ljubljani, ki je omenjenih 90 iztisov za Krajsko deželo prejel.

Šolske pesmi z napevi se še niso mogle pridjati, ker napevi še niso dogotovljeni.

Pogovori vredništva.

Gosp. V.: *Vážno, wichtig, od vaga (Gewicht, Wage)*, ki je izvirna čisto slovanska beseda; od tod *vagán, Metzen; vagati, — vagnuti* (serb. Vuk Štef.) — *Pogúm, pogumnat, Muth, pogumen, muthig; Gumb-a — gumpec* — je vse kaj družiga. — *Broš (?) morebiti brošč, Färberröthe, rubia tinctorum.* — *Krasen-na-no, schön, prächtig; krasa, krasôta, Schönheit, Pracht, krasiti, schmücken, v vsih slovanskih jezicah; morebiti je tudi imé našiga Krasa od nekđaj veliciga lepiga gojzda.* — *Osoda, Schicksal, tudi Verurtheilung od soditi, osoditi.* — *Zubelj, Flamme, zubelj, Flämmchen, zubelj življenja, Lebensflämmchen; slov. beseda, ktero najdemo mnogokrat v Vertovcovih spisih.* — *Livada, Flur, Wiese, sploh navadna jugoslovanska beseda (Vuk Štef.)* — *Volhek-hka-hko, feucht.* — *Vroci (namesto sroci); vrok (Schicksal), pogl. gosp. Metelko-tovo slovnico str. 149.* — *Orják, Riese, orjaška igrača, Riesen-Spielzeug (glej pesem Koseskiga v 41. listu Novíc 1844).* — *Gosp. M. II.: Zastavico »lan je bil« itd. bomo radi natisnili, tode poprej nam morate vganjko naznaniti.* — *Gosp. Jurju Krajnac-u: Vaš sostavek »o šemi« bomo z dodanimi razjasnili berž natisnili, ko nam naznanite svoje pravo imé. Brezimnih sostavkov ne jemljemo.* — *G. M. R.: Na Vaše vprašanje: ali se bo stan mežnarskih hlapcev skoraj polajšal?« ne moremo nič povedati, ker še nič o tem ne vémo.* — *Gosp. K. iz Kočevja: Radi bomo večkrat od Kočevskih šol kaj slišali.*

Milodari.

Za po toči poškodovane v fari pri sv. Trojici smo prejeli iz Teržica 10 fl. in odrajtali gosp. fajmoštru iz sv. Trojice nad Cerknico v razdelitev med nesrečnike. Vred.